



Aksel V. Johannesen
Javnaðarflokkurin

Vit mugu geva føroyingum vónina aftur

Samanumtikið ikki so galið út við føroyska búskapinum og við røttu átøkunum kunnu vit venda svartskygni til bjartskygni og landskassahall til landskassaavlop.

(Brot úr framløgu í samband við 1. viðgerð av játtanarkørmunum fyri 2013)

Amerikanski demokraturn og fyrrverandi stápsjefurin í Hvítu húsinum, Rahm Emanuel, segði fyri nøkrum árum síðani, at tú ongantið skal "lata eina álvarsliga kreppu fara til spillis". Tað sum Emanuel meinti við var, at tá kreppa er, verður tað møguligt hjá politisku skipanini, at fremja mál, ið fyrr tóktust ómøgulig.

Núverandi samgonga vil fremja mál. Tí manar hon fram eina dapra og svartskygd mynd av føroyska búskapinum anno 2012. Endamálið er at økja um krepputilvitanina hjá borgarunum, so samgongan kann fáa undirtøku fyri sínum høggravenda politikki, sum spakuliga niðurlagar vælferðarsamfelagið, sum vit kenna tað.

Trupulleikin er bara, at hendan myndin er fólisk. Og fólk blíva tí ikki meira tilvitaði – nei tey verða lumpaði. Við tí eina endamálið, at tey skulu góðtaka, at almennu tænasturnar í framtíðini bara eru ein skuggi av tí, sum tær eru í dag og at brúkaragjöld verða gerandiskostur. At Føroyar blívur eitt vælferðarsamfelag fyri tey fáu mógvandi.

Svartskygni og ræðumyndir er júst tað øvugta av tí, sum føroyski búskapurin hevur brúk fyri júst nú. Privata húsarhaldið sparir upp og rindar skuld heldur enn at brúka og gera iløgur. Fólk eru óttafull og ræðast framtíðina. Og júst tað er steinur oman á byrðu fyri búskapin. Fáa vit hinvegin privatu nýtsluna upp, hvørvur hallið mest sum av sær sjálvum. Tí mugu vit skapa optimismu og treysti.

Nýtsluatferðin hjá húsarhaldinum er nógv ávirkað av ymiskum signalum og

hendingum í samfelagnum. Sum er kenna húsarhaldini seg ótrygg av hallinum hjá landskassanum, spariætlanum, arbeidssloysinum, høga oljuprísinum o.s.fr. Sambært Landsbankanum hevur hetta havt við sær, at privatu húsarhaldini hava minkað sína nýtslu úr 98 prosentum

Við at vísa samhaldsfesti við teimum veikastu kunnu vit loysa størstu hóttanina móti búskapinum: Fólkafráflytingin

av tøku inntøkuni eitt meðal ár niður í 84 prosent í 2011.

Tað merkir, at ein heil milliard er tikin úr búskapinum. Men fáa føroyingar vónina aftur og vanligu húsarhaldini aftur álit á búskapinum, so fer nýtslan aftur at økjast til gagns fyri vinnufyrirøkum, sum liva av heimliga eftirspurninginum, og til gagns fyri virkseminum annars í samfelagnum. Hetta fer sjálvandi eisini at hava positiva ávirkan á arbeidssloysi og inntøkur landskassans.

Vit eru í einum lágkonjunktur og sambært figgjarkørmunum fáa vit lítlan og ongan búskaparvøkstur komandi árin. Vit hava stórt arbeidssloysi og fólkafráflyting, men figgjarkarmarnir hjá samgonguni innihalda ongar ætlanir um hvussu vit skapa búskaparvøkstur ella hvussu vit basa arbeidssloysinum og samgongan sær ongan annan útveg, enn at spara seg úr kreppuni. Sparingar sum altíð raka tey á niðastu

rók, og á tann hátt økir um ójavnan í samfelagnum og um fráflytingina.

Vit eiga at fara burtur frá spari- og bókhaldspolitikkinum hjá samgonguni og heldur føra ein politikk, sum veruliga tekur fatur um teir trupulleikar, sum okkara búskapur og samfelag hava

trivnaði og menning. Ein fortreyt fyri at nýggjar vinnur kunnu stinga seg upp, og at vit í framtíðini fáa eitt fjølbroytt og blomstrandi vinnulív.

Lat okkum loysa trupulleikan vit hava við oljuni. Vit innfluttu fyri 1,124 milliard av olju í 2011. Og prísurin á olju heldur fram at hækkað. Hetta rakar bæði almenna og vinnuliga geiran og privatu húsarhaldini sera meint. Landið skal tí ganga á odda og verða drivmegin, tá tað kemur til at gera iløgur í alternativa hitaorku til sethús, bygningar og vinnutól. Tað er biligari at hita hús og bygningar upp við vindorku enn við olju.

Vindorka kann tí styrkja um kappingarførið hjá vinnulívinum, økja um figgjarliga rásarými hjá familjunum og landskassanum, umframt at ein verulig iløga í alternativa orku fer at hava fleiri nýggj arbeidsplassar við sær.

Lat okkum loysa trupulleikan við høga rentustøðinum. Rentan í Føroyum er munandi hægri enn í okkara grannalondum. Hetta rakar bæði familjurnar, vinnulívið og landskassan sera meint.

Javnaðarflokkurin, Sambandsflokkurin og Tjóðveldi tóku fyrstu stigini seinasta heyst, tá Húsálansgrunnurin fekk víðkaðar heimildir til at veita figging. Men vit eiga at fara enn longur. Føroysku húsarhaldini eiga at fáa realkredittlán til eina rentu,

Ístaðin fyri at dyrka forðingarnar eiga vit heldur at dyrka møguleikarnar



Brandur Sandoy
Løgtingslimur og borgarstjóri á Sandi

Sandsvág sum aliðki

Nú er tíðin komin, at vit eiga at loyva aling á Sandsvág.

Politiskt hava nógvar royndir verið gjørdar undanfarnu árin, at fingið Sandsvág at verið lýst sum aliðki, uttan tó at nakað sum helst hevur spurst burtúr.

Støðan í Sandoynni er vánalig á vinnuliga økinum. Fáar vinnufyrirtekur eru í økinum, og tá so Sandoyggin somuleiðis er fyri teirri vanlagnu, at man politiskt frátekur oynni møguleikan at nýta firðirnar til aling, sigur tað seg sjálvt at hetta ikki er ein stóða sum oyggin kann liva við.

Alingskaparmunandi virksemin, samstundis sum avleiddar vinnur á landi eisini fáa ágóðan av økta virkseminum. Allastaðni har aling er á firðum og sundum síggja vit trivnaðin í nærumhvørvinum blomstra.

Orsökina til at aling

ikki hevur verið loyvd í Sandoynni, er tí at oyggin øll hevur verið lögð út til lívfiskaðki, vegna tess at lívfiskastøð er á landi í Skopun.

Ilt er at hóma sakligar grundgevingar fyri, hví øll oyggin skal frátakast vinnumøguleikar sínar, bara tí at lívfiskur er í einari bygd. Eftir sjónum er longri úr Skopun til Sands, enn eitt nú úr Skopun og vestur í Vágur, har aling er á hvørjum tanga. Eftir landi gongur allur flutningur fyri seg í góðkendum tøttum brunnbilum, so har skuldi heldur ikki verið nøkur orsök at stúrt fyri sjúkuvanda.

Eg fari tí at heita á Landsstýrismannin í alimálum, Johan Dahl, um at bera soleiðis í bandi at Sandsvág verður góðkend sum aliðki, soleiðis at vit í Sandoynni javnbjóðis øðrum økjum í landinum kunnu kenna rákan av vinnuligum vøkstri.

sum svarar nøkunlunda til rentuna, sum húsarhaldini í okkara grannalondum fáa.

Høga rentan rakar eisini okkara vinnulív meint. Eitt lægri rentustøði vil styrkja um kappingarførið hjá vinnuni, lækka um kostnaðarstøði í landinum og sum heild geva okkum ein sterkari búskap. Um peningastovnarnir ikki kunnu finna út av at veita ein kappingarføra rentu, so eigur tað almenna at traðka til.

Lat okkum leggja allar kreftir í, at vit koma burtur úr lágkonjunkturinum. Skattalættin til tey ríku hevur økt um söluna av bilum. Tað sigur seg sjálvt, tá tað fyrst og fremst eru háginntøkurnar sum hava fingið skattalættan, at tað er eftirspurningurin av luksúsvörum

sum økist. Skulu vit hava veruliga gongd á heimliga eftirspurningin, so eiga vit at umleggja skattalættan, so tey lægstlønðu fáa sín lut í skattalættanum.

Eisini tí, tað er ein samfelagsábyrgd og tí eisini ein politisk ábyrgd, at tað er liviligt hjá øllum føroyingum í Føroyum, og ikki bara teimum ríkastu.

Við at vísa samhaldsfesti við teimum veikastu kunnu vit loysa størstu hóttanina móti búskapinum. Fólkafráflytingin.

Ístaðin fyri at dyrka forðingarnar eiga vit heldur at dyrka møguleikarnar. Soleiðis kunnu vit venda svartskygni til bjartskygni. Og bjartskygni er tað vit føroyingar hava meira tørv á enn nakað annað.